

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 30.4.2004
KOM(2004) 346 slutlig

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

**baserad på artikel 14 i rådets rambeslut av den 28 maj 2001 om bekämpning av
bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter**

{SEK(2004) 532}

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	3
1.1.	Inledning	3
1.1.1.	Bekämpning av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter.....	3
1.1.2.	Skyldigheten att lägga fram en utvärderingsrapport	3
1.2.	Metod och kriterier för utvärdering av rambeslutet	3
1.2.1.	Rambeslut enligt artikel 34.2 b i EU-fördraget och direktiv enligt artikel 249 i EG-fördraget	3
1.2.2.	Utvärderingskriterier	5
1.2.3.	Bakgrund till utvärderingen	5
1.3.	Syftet med rapporten	6
2.	Medlemsstaternas åtgärder för att följa rambeslutet	6
2.1.	Effekter av rambeslutet	6
2.2.	Rambeslutets nyckelbestämmelser.....	9
2.2.1.	Läget när det gäller genomförande av rambeslutet: Tabell 1	9
2.2.2.	Brott i samband med betalningsinstrument (artikel 2): Tabell 2.....	10
2.2.3.	Datorrelaterade brott (artikel 3): Tabell 3	12
2.2.4.	Brottslighet i samband med särskilt anpassad utrustning (artikel 4): Tabell 3	12
2.2.5.	Påföljder (artikel 6): Tabell 4	13
2.2.6.	Behörighet (artikel 9): Tabell 5	15
2.2.7.	Juridiska personers ansvar och påföljder för juridiska personer (artiklarna 7 och 8): Tabell 6	15
3.	Slutsatser	17
3.1.	Allmänt.....	17
3.2.	Särskilt	18
Bilaga I	21

1. INLEDNING

1.1. Inledning

1.1.1. Bekämpning av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter

Rådet antog rambeslutet av den 28 maj 2001 för att uppnå ett likvärdigt och ökat straffrättsligt skydd i hela unionen mot bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter.

Enligt artikel 14 i rådets rambeslut av den 28 maj 2001 om bekämpning av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter¹ skall kommissionen upprätta en skriftlig rapport om de åtgärder som medlemsstaterna har vidtagit för att följa rambeslutet.

1.1.2. Skyldigheten att lägga fram en utvärderingsrapport

Enligt artikel 14 i rambeslutet av den 28 maj 2001 skulle medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa rambeslut senast den 2 juni 2003. Senast samma dag skulle medlemsstaterna till rådets generalsekretariat och till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka de skyldigheter som åvilar dem enligt rambeslutet överförs till nationell lag. Senast den 2 september 2003 skulle rådet, mot bakgrund av en rapport som upprättats på grundval av dessa upplysningar och en skriftlig rapport från kommissionen, bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa rambeslutet.

Den 2 juni 2003 hade emellertid inga medlemsstater meddelat kommissionen vilka åtgärder som vidtagits för att genomföra rambeslutet. En skriftlig rapport skulle under dessa omständigheter ha varit av mycket litet värde. Kommissionen har därför ansett det lämpligare att avvakta med att utarbeta rapporten till dess att i det närmaste alla uppgifter inkommit (i tabell 1 visas när de olika bidragen från medlemsstaterna fanns tillgängliga).

Rapporterna enligt artikel 14 i rambeslutet är den viktigaste informationskälla som kommissionen har tillgång till. Värdet av den här rapporten är därför till stor del beroende av att de nationella uppgifter som kommissionen tagit emot är av god kvalitet och korrekta.

1.2. Metod och kriterier för utvärdering av rambeslutet

1.2.1. Rambeslut enligt artikel 34.2 b i EU-fördraget och direktiv enligt artikel 249 i EG-fördraget

Rambeslutet grundar sig på Fördraget om Europeiska unionen, särskilt artikel 31 e och artikel 34.2 b i detta.

¹ EGT L 149, 2.6.2001, s. 1.

I artikel 34 föreskrivs att ”[r]ambeslut skall vara bindande för medlemsstaterna när det gäller de resultat som skall uppnås, men skall överlåta åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt”.

Rambeslut kan närmast jämföras med direktiv². Båda rättsakterna är bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som skall uppnås, men överlåter på medlemsstaternas myndigheter att bestämma form och tillvägagångssätt. Rambeslut har dock inte direkt effekt. Många direktiv innehåller en bestämmelse som ålägger medlemsstaterna att ge in rapporter om genomförandet av direktivet, kombinerat med en skyldighet för kommissionen att upprätta en ”konsoliderad” rapport om genomförandet av direktivet³. På grundval av sådana rapporter kan institutionerna, särskilt rådet och Europaparlamentet, bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har genomfört direktivets bestämmelser, i syfte att övervaka framstegen inom ett visst område som är av gemenskapsintresse. I synnerhet för harmoniseringsdirektiv gör kommissionen en bedömning av i vilken utsträckning medlemsstaterna har uppfyllt sina åtaganden. En sådan utvärdering kan i slutändan leda till att kommissionen beslutar att inleda ett överträdelseförfarande mot en medlemsstat som inte i tillräcklig utsträckning har uppfyllt sina skyldigheter⁴.

Det allmänna syftet med det aktuella rambeslut är att uppnå och säkerställa ett likvärdigt straffrättsligt skydd i EU mot bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter genom åtgärder som skall vidtas av medlemsstaterna, till exempel att definiera vissa straffbara gärningar⁵ och föreskriva effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder⁶. Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet rörande brott enligt artiklarna 2, 3, 4 och 5⁷. Det kan konstateras att rambeslutet omfattar olika frågor som rör medlemsstaternas materiella strafflagstiftning, men även frågor om nationell behörighet.

Enligt rambeslutet ligger medlemsstaternas skyldigheter framför allt i att bringa sina nationella definitioner av vissa bedrägeri- och förfalskningsbrott som rör andra betalningsmedel än kontanter i överensstämmelse med artiklarna 2, 3 och 4 i rambeslutet. Vidare är medlemsstaterna skyldiga att se till att det finns effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder för att uppnå en likvärdig avskräckande effekt. Rambeslutet ålägger medlemsstaterna att vidta nödvändiga åtgärder, i synnerhet att uppfylla den nivå av tillnärmning av materiella bestämmelser i strafflagstiftningen som anges i rambeslutet, så att man kan uppnå ett likvärdigt och ökat straffrättsligt skydd i hela unionen mot bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter. Enligt de nuvarande fördragen har kommissionen inte behörighet att väcka talan vid EG-domstolen för att få medlemsstaterna att anta lagstiftning för att genomföra rambeslut.

² Artikel 249 i EG-fördraget.

³ Se till exempel kommissionens rapport till rådet och Europaparlamentet om genomförandet av gemenskapens avfallslagstiftning: direktiv 75/442/EEG om avfall, direktiv 91/689/EEG om farligt avfall, direktiv 75/439/EEG om spilloljor och direktiv 86/278/EEG om avloppsslam för perioden 1995–1997 (KOM(1999) 752 slutlig).

⁴ Artikel 226 i EG-fördraget.

⁵ Se artiklarna 2, 3 och 4.

⁶ Artikel 6.

⁷ Artikel 9.

Generellt sett är ett rambeslut det effektivaste verktyget för att göra definitionerna av specifika förfalskningsbrott mer enhetliga, eftersom dess syfte är tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar⁸.

1.2.2. Utvärderingskriterier

För att på grundval av objektiva kriterier kunna göra en utvärdering av huruvida en medlemsstat har genomfört ett rambeslut till fullo, bör vissa formella kriterier, som ursprungligen utarbetats avseende direktiv, i tillämpliga delar även gälla rambeslut. Det rör sig till exempel om följande kriterier:

1. Former och tillvägagångssätt för genomförandet av de resultat som skall uppnås måste väljas på ett sätt som garanterar att direktivet fungerar effektivt med hänsyn till dess syfte⁹.
2. Varje medlemsstat är skyldig att genomföra direktiv på ett sätt som uppfyller kraven på klarhet och förutsägbarhet och skall således införliva direktivets bestämmelser med bindande nationell lagstiftning¹⁰.
3. Ett korrekt införlivande förutsätter inte nödvändigtvis att man antar bestämmelser som i detalj motsvarar bestämmelserna i direktivet. En generell lagstiftning kan vara tillräcklig (till exempel redan gällande bestämmelser), så länge direktivet kan tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt¹¹.
4. Direktiv måste genomföras inom de tidsfrister som anges i dessa¹².

Båda typerna av rättsakter är bindande ”när det gäller de resultat som skall uppnås”. Resultatet kan beskrivas som en rättslig eller faktisk situation som gör rättvisa åt det intresse som rättsakten enligt fördraget är avsedd att garantera¹³.

Den allmänna bedömningen i avsnitt 2 av i vilken utsträckning medlemsstaterna har uppfyllt sina skyldigheter enligt rambeslutet bygger, där det är möjligt, på de kriterier som nämns ovan.

1.2.3. Bakgrund till utvärderingen

En första iakttagelse rör den rättsliga bakgrunden till och uppföljningen av utvärderingsrapporten. Som redan nämnts har kommissionen möjlighet att inom

⁸ Artikel 34.2 b i EU-fördraget.

⁹ Se relevant rättspraxis om genomförande av direktiv: domstolens dom av den 8 april 1976 i mål 48/75, *Noël Royer*, Rec. 1976 s. 497, svensk specialutgåva III, s. 73.

¹⁰ Se relevant rättspraxis om genomförande av direktiv: domstolens dom av den 2 december 1986 i mål 239/85, *kommissionen mot Belgien*, Rec. 1986, s. 3645 [svensk översättning saknas]. Se även domstolens dom av den 1 mars 1983 i mål 300/81, *kommissionen mot Italien*, Rec. 1983, s. 449 [svensk översättning saknas].

¹¹ Se relevant rättspraxis om genomförande av direktiv, till exempel domstolens dom av den 23 maj 1985 i mål 29/84, *kommissionen mot Tyskland*, Rec. 1985, s. 1661, svensk specialutgåva VIII, s. 221.

¹² Se relevant rättspraxis om genomförande av direktiv, till exempel domstolens dom av den 26 februari 1976 i mål 52/75, *kommissionen mot Italien*, Rec. 1976, s. 277, svensk specialutgåva III, s. 41. Se mer generellt kommissionens årliga rapporter om kontrollen av gemenskapsrättens tillämpning, till exempel KOM(2001) 309 slutlig.

¹³ Se PJG Kapteyn och P. Verloren van Themaat ”Introduction to the Law of the European Communities”, tredje upplagan, 1998, s. 328.

ramen för den första pelaren inleda ett överträdelseförfarande mot en medlemsstat. Eftersom det inte föreskrivs någon sådan möjlighet i EU-fördraget skiljer sig givetvis denna rapport till karaktär och syfte från en rapport om medlemsstaternas genomförande av ett direktiv som antagits inom ramen för den första pelaren. Eftersom kommissionen är fullt delaktig i arbetet rörande frågor som hör till den tredje pelaren¹⁴, är det dock logiskt att den ges i uppgift att göra en saklig utvärdering av genomförandeåtgärderna, för att rådet skall kunna bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa rambeslutet.

1.3. Syftet med rapporten

Denna rapport bör först och främst ge rådet möjlighet att bedöma i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa rambeslutet. Den bör också göra det möjligt för andra institutioner, särskilt Europaparlamentet, att bedöma det straffrättsliga skyddet av andra betalningsmedel än kontanter på grundval av medlemsstaternas åtgärder.

Med hänvisning till de preliminära iakttagelserna ovan är rapporten av undersökande karaktär, med fokus på de viktigaste bestämmelserna i rambeslutet. Syftet är att tillhandahålla den information som behövs för att bedöma vilka framsteg som gjorts hittills. Även om kommissionen inte kan väcka talan vid EG-domstolen för att få medlemsstaterna att anta lagstiftning för att genomföra ett rambeslut, finns det en möjlighet för en medlemsstat att till domstolen hänskjuta en tvist om en annan medlemsstats tolkning eller tillämpning (dvs. även bristande genomförande) av rambeslutet¹⁵. Detta förutsätter dock att det finns tillgång till en fast faktagrund att stå på, vilket denna rapport kan bidra till.

2. Medlemsstaternas åtgärder för att följa rambeslutet

2.1. Effekter av rambeslutet

Syftet med rambeslutet är att säkerställa att bedrägeri och förfalskning som rör alla andra betalningsmedel än kontanter betraktas som straffbara gärningar och omfattas av effektiva, proportionella och avskräckande påföljder i alla medlemsstater.

Medlemsstaterna bör på grundval av rambeslutet föreskriva följande huvudkategorier av åtgärder som syftar till att stärka det straffrättsliga skyddet av andra betalningsmedel än kontanter.

- (1) Artikel 1 innehåller definitioner som är centrala för rambeslutet. I punkt 1 a definieras ”*betalningsinstrument*” (andra än kontanter), vilka inbegriper alla betalningsinstrument utom sedlar och mynt. Definitionen av ”*juridisk person*” upprepar den definition som finns i det andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen¹⁶.
- (2) I artikel 2 beskrivs de olika typer av handlingar som enligt rambeslutet bör vara straffbelagda i medlemsstaterna såsom ”*brott i samband med*

¹⁴ Artikel 36.2 i Fördraget om Europeiska unionen.

¹⁵ Artikel 35.7 i Fördraget om Europeiska unionen.

¹⁶ EGT C 221, 19.7.1997, s. 11.

betalningsinstrument". Varje medlemsstat skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de beskrivna handlingarna är straffbara, åtminstone när det gäller de betalningsinstrument som förtecknas i artikel 1 i rambeslutet. Formuleringen att handlingarna skall vara "uppsåtliga" står i det inledande stycket, vilket innebär att detta gäller för samtliga punkter i artikeln. Typiska exempel på brott som omfattas av punkt a är stöld av checkar, kreditkort eller andra kort. Punkt b omfattar till exempel att man tillverkar fullständigt falska kort, samt att man ändrar befintliga kort med syfte att de skall användas för bedrägeri. Punkt c omfattar mottagande, försäljning, överlämnande osv. av helt eller delvis förfalskade betalningsinstrument liksom av äkta instrument som stulits eller på annat sätt olovligen tillgripits, med syfte att de skall användas för bedrägeri. Punkt d avser faktisk användning av instrument som omfattas av a eller b.

- (3) Artikel 3 omfattar gärningar som typiskt sett begås i en cybermiljö och avsikten är att täcka samma område som i Europarådets rekommendation nr R (89) 9 om datorrelaterade brott (s. 37–38, *Guidelines for national legislatures*). Sådana gärningar är brottsliga om de begås uppsåtligen.
- (4) Artikel 4 föreskriver om brott som begås uppsåtligen och som har samband med "särskilt anpassad utrustning" för att förbereda eller genomföra någon av de brottsliga gärningar som beskrivs ovan.
- (5) Rambeslutet utvidgar också räckvidden för de brott som anges i artiklarna 2, 3 och 4 genom att föreskriva om personligt straffansvar och försök till brott. Artikel 5 är tillämplig på osjälvtäckta brottsformer och utvidgar straffbarheten till alla som deltar i eller anstiftar någon av de gärningar som beskrivs ovan. Medlemsstaterna är skyldiga att vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att deltagande i och anstiftan till de handlingar som avses i artiklarna 2, 3 och 4 eller försök till de handlingar som avses i artikel 2 a, b och d samt artikel 3 är straffbara.
- (6) Medlemsstaterna skall föreskriva effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för all brottslig verksamhet som omfattas av artiklarna 2–5 i rambeslutet, vilka i de allvarligaste fallen omfattar frihetsberövande och kan medföra utlämning (artikel 6). När det gäller fysiska personer bygger bestämmelserna på konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen¹⁷, andra protokollet till denna konvention samt konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i¹⁸. När medlemsstaterna följer denna bestämmelse har de viss frihet att själva avgöra arten och allvaret av de påföljder de föreskriver. Påföljderna behöver inte alltid innefatta frihetsberövande. Böter kan dömas ut utöver eller som alternativ till fängelsestraff. Medlemsstaterna kan själva, utifrån sin rättstradition, besluta vilka kriterier som avgör hur allvarligt ett brott är.
- (7) Medlemsstaterna är skyldiga att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till ansvar för de brott som anges

¹⁷ EGT C 316, 27.11.1995.

¹⁸ EGT C 195, 25.6.1997.

i artiklarna 2–5 i rambeslutet, med undantag för det brott som avses i artikel 2 a, och som begås för deras vinning av personer som har en ledande ställning inom den juridiska personen, samt för medhjälp eller anstiftan till sådana brott eller försök till de brott som avses i artikel 7.1.

- (8) Medlemsstaterna skall också se till att juridiska personer som ställs till ansvar enligt artikel 7 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder (artikel 8). Denna artikel bygger på artikel 4 i det andra protokollet till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen¹⁹. I vissa länders lagstiftning existerar inte begreppet ansvar för juridiska personer. Därför kräver artikel 8 inte att påföljderna (som kan vara böter eller andra åtgärder, såsom de som räknas upp i artikeln) är av straffrättslig art.
- (9) Eftersom bedrägerier med andra betalningsmedel än kontanter är av internationell art, måste det för att man skall kunna bekämpa sådana bedrägerier effektivt finnas klara regler om behörighet och utlämning, så att man förhindrar att eftersökta personer undandrar sig lagföring. Därför bygger bestämmelserna i artikel 9 på olika bestämmelser som används för olika brottstyper med särskilda internationella aspekter. De förebilder som använts är bestämmelserna om domsrätt i konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, det andra protokollet till denna konvention samt konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i. I punkt 1 fastställs en rad kriterier som ger nationella rättsskipande myndigheter behörighet att lagföra brott som omfattas av rambeslutet. En medlemsstat skall fastställa sin behörighet i tre situationer:
- (a) När brottet helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium, oberoende av vilken ställning eller nationalitet de inblandade personerna har (territorialitetsprincipen).
 - (b) När gärningsmannen är medborgare i medlemsstaten (principen om aktiv person). Kriterierna för gärningsmannens ställning innebär att behörighet kan fastställas oavsett var brottet har begåtts.
 - (c) När brottet har begåtts till förmån för en juridisk person som har sitt säte inom medlemsstatens territorium.

Eftersom inte alla medlemsstaters rättstradition erkänner extraterritoriell behörighet, kan medlemsstaterna emellertid begränsa sin behörighet till den första av dessa tre situationer. Även om de inte gör detta kan de besluta att tillämpa reglerna i punkterna b och c endast i särskilda fall eller under särskilda omständigheter.

I artikel 10 beaktas det faktum att vissa medlemsstater vid tiden för antagandet av rambeslutet inte utlämnade sina egna medborgare och artikeln försöker därför säkerställa att personer som misstänks för att ha gjort sig skyldiga till bedrägeri med

¹⁹

I juni 1997 antogs ett andra protokoll till konventionen om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen, antagen den 27 september 1996. Detta protokoll innehåller bestämmelser om kriminalisering av penningtvättning av vinning av korruptionsbrott och införde ett ansvar för juridiska personer för bedrägeri, aktiv korruption och penningtvätt samt en möjlighet till förverkande.

andra betalningsmedel än kontanter inte undandrar sig lagföring på grund av att utlämning vägras av nationalitetsskäl.

Det kan i detta sammanhang noteras att rådets rambeslut av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna²⁰, som antogs efter rambeslutet om bekämpning av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter, inte medger att nationalitet åberopas som grund för att vägra utlämning, med ett tidsbegränsat undantag för Österrike.

- (10) Syftet med artikel 11 är att främja samarbete och ömsesidig rättslig hjälp mellan EU:s medlemsstater för att bekämpa bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter. Medlemsstaterna har inte inkommit med några upplysningar om gällande arrangemang eller avtal på detta område.

2.2. Rambeslutets nyckelbestämmelser

2.2.1. Läget när det gäller genomförande av rambeslutet: Tabell 1

Tabell 1

Rapporten baserar sig på de uppgifter som inkommit till kommissionen, vilka när det har varit nödvändigt och möjligt har kompletterats med ytterligare informationsutbyte med de nationella kontaktpunkterna. Informationen från medlemsstaterna har varierat avsevärt, särskilt i fråga om fullständighet. Vissa medlemsstater har skickat in hela nationella lagar utan att lämna några förklaringar, och därmed lämnat till kommissionen att undersöka i vilken utsträckning de nationella bestämmelserna överensstämmer med rambeslutet, medan andra medlemsstater har lämnat mer detaljerade uppgifter om bakgrund och planerat ikraftträdande.

Österrike, Belgien, Grekland och Luxemburg svarade kommissionen utan att skicka med någon lagstiftning. Österrike underrättade kommissionen om att lagstiftningsprocessen förväntades vara klar vid utgången av 2003. Belgien uppgav att man ansåg att den belgiska lagstiftningen inte krävde några genomförandeåtgärder eftersom den redan överensstämmer med rambeslutet, men skickade inte in de relevanta befintliga lagtexterna till kommissionen. Grekland underrättade kommissionen om att en särskild juridisk förberedande kommitté förväntades överlämna sitt arbete i mitten av juli 2003. Luxemburg förklarade att lagförslaget skulle vara klart senast i oktober 2003. Danmark och Portugal svarade inte kommissionen.

Nio medlemsstater (Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna, Spanien, Sverige och Förenade kungariket) har skickat in texterna till de bestämmelser som genomför deras skyldigheter enligt rambeslutet i nationell rätt. Finland skickade in en underrättelse om lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2003 och som antagits för att uppfylla skyldigheterna i rambeslutet, tillsammans med utdrag ur relevant lagstiftning. Frankrike skickade en underrättelse till kommissionen där man beskrev ny nationell lagstiftning som införts särskilt för att iaktta artiklarna

²⁰ EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

2–12 i rambeslutet, jämte utdrag ur strafflagen avseende de olika brotten. Denna lagstiftning har redan trätt i kraft. Tyskland skickade in den fullständiga texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna i rambeslutet genomförts, tillsammans med en kort analys av nationella bestämmelser. Italien skickade in en kort genomförandetabell över artiklarna 2, 3, 4 och 7 tillsammans med utdrag ur strafflagen. Irland skickade in en genomförandetabell där de specifika bestämmelser i den irländska lagstiftningen som hänför sig till artiklarna 2, 3, 4, 5, 6, 7 och 8 i rambeslutet förklaras närmare. Nederländerna skickade in relevanta ändringar av strafflagen i fråga om bekämpning av bedrägeri och förfalskning av andra betalningsmedel än kontanter samt en jämförelsetabell över de nederländska bestämmelser som hänför sig till artiklarna 2–9 i rambeslutet. Denna lagstiftning har ännu inte trätt i kraft. Spanien skickade in en fullständig rapport om sin nationella lagstiftning som hänför sig till de artiklar i rambeslutet som behöver införlivas och om förberedelserna för nya åtgärder för att iakttä artiklarna 2–7. Sverige skickade in ett flertal omfattande kapitel ur brottsbalken (t.ex. 8 kap. Om stöld, rån och andra tillgreppsbrott och 9 kap. Om bedrägeri och annan oredlighet) utan närmare förklaringar. Förenade kungariket skickade in omfattande lagstiftning.

Dessa utkast till lagstiftning har i möjligaste mån beaktats i avsnitten 2.2.2–2.2.6.

Det är särskilt i fråga om genomförandet av artikel 7 om juridiska personers deltagande som gärningsmän, medhjälpare eller anstiftare till brott som avses i artiklarna 2–4 eller försök till brott som avses i artikel 2 a, b och d och artikel 3 samt de motsvarande påföljderna i artikel 8 som kommissionen inte har mottagit relevant information.

Vidare har inte alla medlemsstater översänt de relevanta texterna till de nationella genomförandebestämmelserna för rambeslutet. Belgien har svarat att inget nytt skulle göras, eftersom det redan finns generella bestämmelser, men har inte skickat in de befintliga texterna till kommissionen. Tyskland, Irland, Italien, Sverige och Förenade kungariket såg inte något behov av att införa ny lagstiftning som är särskilt utformad för att iakttä rambeslutet, utan skickade kommissionen upplysningar om den relevanta befintliga lagstiftningen.

2.2.2. Brott i samband med betalningsinstrument (artikel 2): Tabell 2

Medan artikel 1 i rambeslutet innehåller definitioner av betalningsinstrument och juridiska personer, anges i artikel 2 att minimiskyldigheten att straffbelägga de beskrivna gärningarna gäller vissa typer av betalningsinstrument. I artikel 2 beskrivs klart och precist vilka handlingar som bör kriminaliseras i nationell lagstiftning.

Medlemsstaterna använder vida begrepp eller definitioner såsom stöld, rån eller andra typer av olovligt tillgrepp för att täcka artikel 2 a. De använder begreppen efterbildning, förfalskning eller ändring för att täcka sådan hel- eller delförfalskning av ett betalningsinstrument som anges i artikel 2 b. De flesta medlemsstater begränsar kriminaliseringen av bedrägeri till de betalningsinstrument som tas upp som exempel i artikel 1. Italien är det enda landet som i sin nationella lagstiftning har lagt till en kriminalisering av bedrägeri med betalningsorder, en form av betalningsinstrument som inte finns med i förteckningen i artikel 1. Frankrike, Tyskland, Italien, Sverige och Förenade kungariket gör i sina nationella bestämmelser en särskild åtskillnad mellan förfalskning och ändring. I den spanska

lagstiftningen är det inte straffbelagt att i bedrägligt syfte ändra betalningsinstrument, endast att framställa falska betalningsinstrument.

Fem medlemsstater (Frankrike, Tyskland, Italien, Sverige och Förenade kungariket) kriminaliserar uttryckligen mottagande, anskaffande, transport, försäljning eller överlämnande till en annan person eller innehav av ett betalningsinstrument enligt definitionen i artikel 2 c i rambeslutet.

Erhållande, anskaffande, försäljning eller överlämnande till en annan person av betalningsinstrument som stulits eller olovligen tillgripits omfattas redan av den tyska strafflagstiftningen och transport och innehav täcks av generella bestämmelser. Instrumentet kan ha erhållits till följd av en brottslig gärning. I så fall kan gärningsmannen åtalas för anskaffande (paragraferna 151(5), 146(1)(2) och 152a(1)(2) i strafflagen), förfalskning (paragraferna 151(5), 146(1)(1), 152a(1)(1), 267(1), 269(1) och 270 i strafflagen), stöd eller olovligt tillägnande (paragraf 242 och 246 i strafflagen), mottagande av stulen egendom (paragraf 259 i strafflagen) eller penningtvätt (paragraf 261 i strafflagen). Alternativt kan gärningsmannen försöka använda betalningsinstrumentet. Han kan då åtalas med stöd av paragraf 263 i strafflagen, medan försök att sätta betalningsinstrument i omlopp är straffbart enligt paragraf 147 i samma lag. Om gärningsmannen hävdar att en tredje man begått eller avsett att begå huvudbrottet kan han eller hon åtalas som medgärningsman (enligt paragraf 25(2) i strafflagen) eller för medhjälp till brott (paragraf 27(1)). Vissa fall som rör transport eller innehav av efterbildade eller förfalskade eurocheckar, kreditkort eller eurocheckkort omfattas av brottet utbudande till försäljning (paragraf 152a(1)(2) i strafflagen). Enligt rättspraxis innefattar detta att göra föremålet klart tillgängligt för försäljning. I vissa fall kan brottsrubriceringen ändras under rättegången.

Tyskland har kvalificerat handlingen ”transport” som *medhjälp* till handlingar som avses i artikel 2 c i rambeslutet, vilket har betydelse för vilken påföljdsnivå som kan utdömas. Andra medlemsstater genomför artikel 2 c i rambeslutet i mer allmänna termer eller har redan gällande strafflagstiftning som definierar de straffbara handlingarna i mer generella ordalag (till exempel Spanien). Sverige har kvalificerat denna handling som undanskaffande eller överlämnande.

Frankrike, Italien, Irland, Sverige och Förenade kungariket straffbelägger uttryckligen kvalificerat innehav i bedrägligt syfte av ett stulet eller förfalskat betalningsinstrument. De flesta medlemsstater²¹ gör en uttrycklig åtskillnad mellan ”anskaffande” och ”innehav”. Frankrike, Irland och Förenade kungariket har infört ett vitt begrepp som täcker både ”anskaffande” och ”innehav”. Spanien kvalificerar inte uttryckligen ”innehav” som ett sådant brott som avses i artikel 2 c.

De flesta medlemsstater har också kriminaliserat bedräglig användning av förfalskade betalningsmedel som inte är kontanter, ibland i ett vidare sammanhang än det som beskrivs i artikel 2 d. Bedräglig användning, dvs. en användning som är avsedd att vålla skada genom vilseledande, är i vissa medlemsstater generellt straffbart enligt rättsregler som rör bedrägeri i allmänhet och därtill knutna bestämmelser. Exempel på detta är det franska *escroquerie*, det spanska *estafa* och det italienska *truffa*. Italien har också en särskild artikel som rör bedräglig

²¹ Nederländerna skall införa detta (både anskaffande och innehav) i sin lagstiftning (artikel 226 § 2). Detta ligger för närvarande som förslag.

användning av kreditkort. Finlands strafflagstiftning använder en bred definition av bedräglig användning av förfalskade betalningsinstrument²².

Sådan bedräglig användning som anges i artikel 2 d omfattas inte av någon bestämmelse i den svenska brottsbalken.

Vissa medlemsstater anser att deras lagstiftning genom allmänt hållna bestämmelser eller allmänna definitioner, termer och begrepp överensstämmer med rambeslutet. Det framgår av ett av de ovannämnda utvärderingskriterierna att ett allmänt rättsligt sammanhang (till exempel redan befintliga bestämmelser) kan vara tillräckligt, så länge det kan säkerställas att rättsakten kan tillämpas fullt ut på ett tillräckligt klart och precist sätt. Vad gäller klarhet och precision har de medlemsstater som i sin strafflagstiftning uttryckligen reglerat de handlingar som skall kriminaliseras enligt artikel 2 utan tvivel följt rambeslutet i detta hänseende.

Som framgår av tabell 2 har majoriteten av medlemsstaterna redan genomfört eller kommer mycket snart att genomföra artikel 2 i sin nationella strafflagstiftning.

2.2.3. *Datorrelaterade brott (artikel 3): Tabell 3*

Frankrike, Finland, Tyskland, Irland, Italien, Spanien och Förenade kungariket har angett att deras strafflagstiftning säkerställer att sådana datorrelaterade brott som avses i artikel 3 är straffbara. Medlemsstaterna iakttar denna artikel antingen genom att ändra sin strafflagstiftning (t.ex. Frankrike, Finland och Irland) eller genom att ha en bred definition av begreppet bedrägeri (t.ex. Spanien och Tyskland) som omfattar otillåtet ingripande i ett dataprogram eller datasystems funktion eller inmatning, ändring, radering eller undertryckande av datoriserade uppgifter. Den svenska strafflagstiftningen har inga särskilda bestämmelser som straffbelägger de handlingar som avses i artikel 3.

2.2.4. *Brottslighet i samband med särskilt anpassad utrustning (artikel 4): Tabell 3*

Den franska, finska, tyska, italienska, spanska och brittiska strafflagstiftningen omfattar samtliga de brott som anges i artikel 4. Vissa medlemsstater (t.ex. Irland) har infört mer generella begrepp, medan andra (t.ex. Spanien) använder en mycket bred och generell ordalydelse i sin lagstiftning för att följa denna artikel.

Vissa medlemsstater (Finland, Frankrike och Italien) har i sin nationella lagstiftning infört särskilda hänvisningar till datorprogram som är utformade för att föröva något av de brott som avses i artikel 2 b, för att följa artikel 4.

Frankrike har ändrat sin strafflag för att iaktta artikel 4. Tyskland och Spanien²³ förefaller ha gällande lagstiftning som uppfyller kraven i artikel 4. Nederländerna

²² Denna handling är straffbar på grundval av 37 kap. 8 § 1 mom. 1 punkten strafflagen. I kommentaren till denna lag anges att vid tillämpningen av bestämmelsen saknar det i princip betydelse hur betalningsmedlet har kommit i användarens besittning. Det viktiga är att betalningsmedlet används utan tillstånd från den rättmätige ägaren, eller utan lagenlig rätt om det inte finns någon rättmätig ägare. Detta kan vara fallet till exempel om betalningsmedlet är förfalskat. Bestämmelsen gäller därför användning av både ett stulet och ett efterbildat eller förfalskat betalningsmedel.

²³ Den spanska strafflagen täcker (genom artikel 400) "tillverkning" och "innehav" av dessa redskap och instrument. Det hänvisas inte särskilt till mottagande, anskaffande, försäljning eller överlämnande av innehavet av instrument till annan person.

kommer att iakttas denna bestämmelse när dess lagförslag träder i kraft. I den irländska och den svenska lagstiftningen finns det inga särskilda bestämmelser för att följa artikel 4.

2.2.5. Påföljder (artikel 6): Tabell 4

De flesta medlemsstater har lyckats²⁴ uppfylla kravet i artikel 6 om att de handlingar som avses i artiklarna 2–4 skall vara belagda med straffrättsliga påföljder som är effektiva, proportionella och avskräckande och som, åtminstone i allvarliga fall, omfattar påföljder som är frihetsberövande och kan medföra utlämning.

Majoriteten av medlemsstaterna (förutom Spanien som inte har straffbelagt ändring av betalningsinstrument) har föreskrivit fängelsestraff för de brott som avses i artiklarna 2, 3 och 4 (se tabell 4). Frankrike, Tyskland, Irland, Italien och Sverige har anpassat sin lagstiftning så att den medger utlämning för brott som anges i artiklarna 2, 3 och 4. Lagstiftningen i Förenade kungariket föreskriver inte utlämning för de brott som avses i artikel 4.

Som framgår av tabell 4 finns det stora skillnader när det gäller metoderna för att genomföra artikel 6 om straffrättsliga påföljder.

Åtta medlemsstater har fängelse som maximistraff för handlingar som avses i artikel 2. I Frankrike är maximistraffet sju års fängelse för efterbildning, mottagande och bedräglig användning. I Italien är maximistraffet för mottagande åtta års fängelse. Tyskland har ett maximistraff på tio års fängelse för mottagande och bedräglig användning av förfalskade betalningsinstrument. Irland föreskriver ett maximistraff på tio års fängelse för stöld, mottagande, förfalskning och användning av falska instrument. I Nederländerna är maximistraffet sju års fängelse. Spanien föreskriver fängelsestraff på minst 8 år och högst 12 år för förfalskning. Sverige har ett maximistraff på sex års fängelse för de grova formerna av stöld, förfalskning och mottagande, dvs. om brottet är *allvarligt*. Förenade kungariket föreskriver ett maximistraff på tio års fängelse för förfalskning och häleri.

Vissa medlemsstater föreskriver endast fängelsestraff, medan andra kombinerar dessa med en möjlighet att ådöma böter.

Frankrike föreskriver fängelsestraff i kombination med böter. Italien, Irland, Nederländerna och Förenade kungariket tillåter ett val mellan fängelse, böter eller en kombination av dessa straff. I Finland och Tyskland tillåts ett val mellan fängelse och böter. Bötesbeloppen kan variera från böter utan beloppsbegränsning (Irland) till 750 000 euro (Frankrike) för brott som avses i artikel 2 b, c och d. Böterna kan också vara proportionella och beakta den dömdes särskilda förhållanden (t.ex. i Spanien). Det traditionella *penningbotssystemet* har i många länder ersatts med ett så kallat *dagsbotssystem*. I det traditionella *penningbotssystemet* fastställer domstolen helt enkelt straffet till ett visst penningbelopp. *Dagsbotssystemet* kräver två steg; först måste domstolen bestämma hur många dagars fängelse som skulle ådömas för brottet om det bestraffades med fängelse (detta fastställs utan beaktande av den dömdes särskilda förhållanden). Därefter fastställer domstolen ett visst penningbelopp per

²⁴

Anm. Vissa medlemsstater har lagstiftning som fortfarande delvis är under beredning, till exempel Nederländerna.

dag, vilket är beroende av gärningsmannens dagsinkomst (och/eller andra tillgängliga medel). Vissa länder (t.ex. Belgien, Italien, Nederländerna och Förenade kungariket) tillämpar fortfarande det traditionella *penningbotssystemet*, men *dagsbotssystemet* håller på att vinna mark i majoriteten av medlemsstaterna. I några länder tillämpas båda systemen parallellt, dock ibland för olika typer av brott (t.ex. i Frankrike, Finland och Grekland). I *penningbotssystemet* är *minimibeloppen* för böterna i vissa länder låga, 10 euro eller mindre (som i Belgien, Frankrike, Finland och Italien), medan de i andra länder ligger ganska högt, t.ex. 720 euro i Förenade kungariket. Liknande skillnader finns för *maximibeloppen*, från ganska låga (115 euro i Finland) till mycket höga (750 000 euro i Frankrike). I *dagsbotssystemet* är minsta antalet dagar vanligtvis fem eller mindre, med undantag för Sverige (30), medan det högsta antalet varierar mellan motsvarande 4–5 månader (Finland och Sverige), ett år (Tyskland och Frankrike) och två år (Grekland och Spanien).

Vissa medlemsstater skiljer mellan grova och ringa brott när det gäller de brott som anges i artikel 2 (Spanien, Sverige och Finland). I den spanska lagstiftningen är ändring av betalningsinstrument inte straffbelagt, varför några påföljder inte kan dömas ut. I till exempel Sverige föreskrivs en möjlighet att ådöma lindrigare straff för de ”ringa” formerna av stöld, urkundsförfalskning, bedrägeri och mottagande av det förfalskade. De flesta medlemsstater anser också att de handlingar som avses i artikel 4 skall bestraffas lindrigare än de handlingar som avses i artiklarna 2 och 3. Vidare är de påföljder som kan utdömas för handlingar som avses i artikel 3 lindrigare än de som kan utdömas för handlingar som avses i artikel 2.

Frågan om huruvida de straffrättsliga påföljder som kan utdömas i medlemsstaterna är tillräckligt avskräckande kan i ett preliminärt skede besvaras jakande, med hänsyn till att nästan alla medlemsstater har föreskrivit fängelsestraff för de handlingar som avses i artikel 2. Sannolikheten för att de brottsliga handlingarna skall avslöjas, vilken typ av lagföring det är fråga om (obligatoriskt eller fakultativt åtal) och domstolarnas påföljdspraxis i varje medlemsstat har utan tvivel betydelse för hur påföljderna uppfattas, särskilt när det gäller huruvida de kan betraktas som avskräckande och effektiva.

Alla medlemsstater har, i den mån de har kriminaliserat de handlingar som avses i artiklarna 2, 3 och 4, i sin strafflagstiftning allmänna bestämmelser om sådan medhjälp, anstiftan och försök som avses i artikel 5.

Förberedelse förefaller vara generellt straffbelagt endast i Sverige. I övriga medlemsstater är kriminaliseringen av förberedelse begränsad till vissa brott. *Försök* är i fråga om grova brott generellt straffbelagt i alla länder. Försök till *mindre allvarliga brott* är också generellt straffbelagt i majoriteten av länderna, men är i vissa länder bara straffbelagt om så är särskilt föreskrivet. Försök till en ”förseelse” (ringa brott) är straffbart i Belgien med stöd av särskild lagstiftning. Endast i Frankrike är *straffet* för försök samma som för fullbordat brott. I övriga medlemsstater föreskrivs straffnedsättning, antingen obligatorisk (Finland, Italien och Nederländerna) eller efter beslut av domstol i varje enskilt fall (Tyskland och Förenade kungariket). Den enda medlemsstat där det finns *ett enda medverkansbegrepp* är Italien. De övriga medlemsstaterna *skiljer mellan gärningsman och medhjälpare*, men de kan delas in i två grupper: en grupp som betraktar gärningsmän och medhjälpare som lika ansvariga och medger åtskillnad endast i påföljdshänseende (Frankrike, Italien, Finland och Förenade kungariket) och en grupp som föreskriver straffnedsättning för åtminstone medhjälpare, vilket är

obligatoriskt i vissa länder (Belgien, Tyskland och Spanien) och lämnas till domstolens fria skön i andra (Sverige).

Många medlemsstater hänvisar i sina nationella bestämmelser om bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter till generella bestämmelser om medhjälp, anstiftan och försök i sin nationella lagstiftning. Vissa medlemsstater har generella bestämmelser som är automatiskt tillämpliga på förfalskningsbrott (det gäller exempelvis Finland, Italien, Irland, Spanien och Förenade kungariket).

2.2.6. *Behörighet (artikel 9): Tabell 5*

Majoriteten av medlemsstaterna förefaller iaktta skyldigheterna i artikel 9.1 a och b.

Italien följer skyldigheterna i artikel 9.1 a och med vissa undantag skyldigheterna i artikel 9.1 b. Enligt den italienska lagstiftningen skall en italiensk medborgare som på utländskt territorium begår ett brott för vilket det i den italienska lagstiftningen är stadgat fängelse på minst tre år straffas enligt italiensk lag, under förutsättning att han befinner sig på Italiens territorium. När det gäller brott för vilka det är föreskrivet kortare frihetsstraff, skall förövaren straffas på begäran av justitieministeriet, eller efter en framställning eller ett klagomål från brottsoffret. Sverige och Finland har förklarat att de inte kommer att iaktta artikel 9.1 c och den spanska lagstiftningen omfattar inte heller den bestämmelsen. Enligt den tyska lagstiftning som har skickats in till kommissionen omfattas kraven i artikel 9 i rambeslutet i princip av paragraf 3 och följande i strafflagen. Om brott inte omfattas av paragraf 6(7) i strafflagen (handlingar som riktas mot internationellt skyddade rättsintressen), skall behörighetsregeln i artikel 9.1 c i rambeslutet inte tillämpas (beslut enligt punkterna 2 och 3). I enlighet med de allmänna rättsprinciperna i Förenade kungariket har domstolarna behörighet i fråga om brott som begåtts helt eller delvis på Förenade kungarikets territorium. Vad gäller England och Wales har särskilda rättsregler föreskrivits för de bedrägeri- och förfalskningsbrott som förtecknas i avsnitt 1 i strafflagen (*Criminal Justice Act*) från 1983. Domstolarna i England och Wales har behörighet i fråga om sådana brott om en ”*relevant händelse*” (”*relevant event*”, enligt definitionen i § 2 i 1983 års lag) äger rum i England och Wales. Liknande bestämmelser finns för Nordirland i artiklarna 38–41 i *Criminal Justice (Northern Ireland) Order 1996*. Det finns inga motsvarande rättsregler i Skottland. Enligt den skotska *common law* är emellertid skotska domstolar behöriga om de huvudsakliga handlingar som utgör brottet eller delar av de handlingar som fullbordar brottet äger rum i Skottland. Förenade kungariket har inte något förbud mot utlämning av egna medborgare och tillämpar normalt inte behörighetsregler som bygger på nationalitet. För de aktuella brotten har domstolarna inte behörighet på grundval av nationalitet. Förenade kungariket tillämpar inte heller den typ av behörighet som anges i artikel 9.1 c. Förenade kungariket har således gjort en anmälan till rådets generalsekretariat enligt artikel 9.3.

2.2.7. *Juridiska personers ansvar och påföljder för juridiska personer (artiklarna 7 och 8): Tabell 6*

Artiklarna 7 och 8 är – bortsett från de brott de täcker – avfattade på samma sätt som artiklarna 3 och 4 i det andra protokollet av den 19 juni 1997 till konventionen om

skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen²⁵. Med hänvisning till sin möjlighet enligt artikel 18.2 i andra protokollet att förklara sig inte vara bundet av artiklarna 3 och 4 under fem år har Österrike bekräftat sin förklaring²⁶ att landet under samma period kommer att fullgöra sina åtaganden enligt artiklarna 7 och 8 i rambeslutet. Irländska genomförandebestämmelser för artiklarna 7 och 8 har ännu inte trätt i kraft. Spanien håller på att förbereda lagstiftning för att helt och hållet följa artikel 7. Vad gäller juridiska personers ansvar regleras handlingar som avses i artikel 2 b, c och d och artiklarna 3 och 4 i rambeslutet inte i den italienska lagstiftningen²⁷. Sex medlemsstater (Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Nederländerna och Sverige) har infört lagstiftning varigenom juridiska personer kan ställas till ansvar för de brott som avses i artiklarna 2–4 som begåtts till deras förmån av någon som har en ledande ställning inom den juridiska personens organisation. Dessa medlemsstater har även infört bestämmelser som innebär att en juridisk person kan ställas till ansvar när brister i övervakning eller kontroll från den juridiska personens ledning har möjliggjort ett sådant brott som avses i artiklarna 2–4.

I Förenade kungariket finns den generella bestämmelsen om juridiska personer i *Interpretation Act* från 1978. Där anges (*Schedule 1*) att om inte annat anges skall ordet ”person” i en lag anses omfatta en ”*body of persons, corporate or incorporate*”. Denna bestämmelse gäller England och Wales samt Skottland och avseende all brittisk lagstiftning som är tillämplig i Nordirland. (En liknande bestämmelse finns i den nordirländska lagstiftning, avsnitt 37 i *Interpretation (Northern Ireland) Act* från 1954). Några undantag från denna bestämmelse nämns inte i underrättelserna och därför kan juridiska personer åtalas för brotten i fråga. När det gäller brott som bedrägeri kan en juridisk person endast hållas ansvarig om man kan hitta någon på en tillräckligt hög nivå inom organisationen som har begått gärningarna och uppfyller skuldrekvisitet. De lagar som det hänvisas till i underrättelserna om genomförande föreskriver påföljder för ”personer” som gjort sig skyldiga till brotten och dessa påföljder gäller såväl juridiska som fysiska personer. I fråga om juridiska personer är den lämpliga påföljden böter och böter kan åläggas för samtliga brott som nämns. De brittiska domstolarna har dessutom enligt 1986 års *Company Directors Disqualification Act* behörighet att besluta om ett slags näringsförbud för enskilda som har dömts för ett grovt brott som har samband med ett företag. Ett sådant näringsförbud hindrar personen i fråga från att bli företagsdirektör, konkursförvaltare eller från att delta i ett företags ledning.

Åtta medlemsstater (Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna, Sverige och Förenade kungariket) har föreskrivit en möjlighet att ålägga administrativa eller straffrättsliga böter och (ibland) andra åtgärder, t.ex. ett domstolsbeslut om tvångslikvidation eller administrativa eller handelsrättsliga påföljder. I tabell 6 redovisas dessa olika administrativa, civilrättsliga och straffrättsliga påföljder.

Frankrike föreskriver straffrättsliga böter, diverse andra straffrättsliga åtgärder (t.ex. rättslig övervakning under minst fem år) och en särskild straffrättslig möjlighet till beslag. Finland föreskriver företagsbot och olika administrativa åtgärder. Tyskland

²⁵ EGT C 221, 1.10.1997, s. 11.

²⁶ Se EGT C 140, 14.6.2000, s. 3.

²⁷ I lagdekret nr 231 av den 8 juni 2001 föreskrivs ansvar för juridiska personer endast i fråga om vissa brott, nämligen bedrägeri som riktar sig mot staten, korruption och penningförfalskning.

tillämpar ett system med administrativa påföljder som kan kombineras med bland annat handelsrättsliga påföljder, till exempel likvidation av ett företag i allvarliga fall. Italiensk strafflagstiftning föreskriver böter och särskilda åtgärder, till exempel frångående av rätt till offentliga förmåner. I Nederländerna finns varierande påföljder, allt från straffrättsliga böter på upp till 454 545 euro till särskilda åtgärder, inklusive förlust av olagligt förvärvade förmåner. I Sverige finns möjlighet att utdöma böter på upp till 3 miljoner svenska kronor (ca 319 829,42 euro). De ovannämnda medlemsstaterna tycks respektera artikel 8, som lämnar åt medlemsstaterna att besluta om särskilda åtgärder utöver böter. Tabell 6 visar att dessa medlemsstater har vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att en juridisk person som ställts till ansvar i enlighet med artikel 7.2 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder eller åtgärder.

3. SLUTSATSER

3.1. Allmänt

Liksom direktiv skall rambeslut genomföras inom den tidsfrist som föreskrivs i rättsakten. Därför borde den nationella lagstiftning som är nödvändig för att följa det nu aktuella rambeslutet ha antagits och trätt i kraft.

Vissa medlemsstater har underlåtit att inom föreskriven tid till kommissionen överlämna alla relevanta texter till de bestämmelser genom vilka de skyldigheter som åvilar dem enligt rambeslutet överförs till nationell lag. Därför bygger sakbedömningen och de efterföljande slutsatserna i vissa fall på ofullständig information.

Fem medlemsstater (Frankrike, Tyskland, Italien, Irland och Förenade kungariket) har kunnat hålla tidsfristen i artikel 14.1, dvs. de vidtog de åtgärder som är nödvändiga för att följa rambeslutet senast den 2 juni 2003. Finland antog åtgärder för att genomföra rambeslutet efter det att tidsfristen löpt ut.

Belgien har uppgett att dess nationella lagstiftning redan är i överensstämmelse med bestämmelserna i rambeslutet och att det inte krävs några genomförandeåtgärder, men har inte lämnat några närmare förklaringar angående den relevanta lagstiftningen. Österrike och Grekland har underrättat kommissionen om att de håller på att utarbeta nationell lagstiftning. Österrike har utfäst sig att vara klar med sin nationella lagstiftning i slutet av 2003. Grekland underrättade kommissionen om att en särskild juridisk förberedande kommitté förväntades presentera sitt arbete i mitten av juli 2003. Luxemburg skickade ett informellt meddelande till kommissionen i juli 2003 där det angavs att dess nationella lagstiftning skulle vara färdigställd i oktober 2003, men har hittills inte översänt någonting på formell väg. Nederländerna har vidtagit åtgärder som ännu inte har trätt i kraft. Danmark och Portugal har inte svarat kommissionen.

Genomförandet av artikel 11.2 bör förbättras i första hand genom att medlemsstaterna regelbundet och i rätt tid förser rådets generalsekretariat och kommissionen med de texter som genomför de skyldigheter som följer av rambeslutet.

3.2. Särskilt

Artikel 2

Två medlemsstater förefaller ännu inte ha vidtagit alla åtgärder för att helt och hållet följa rambeslutet; i den spanska strafflagstiftningen är ändring av betalningsinstrument i bedrägligt syfte inte straffbelagt och Sverige iakttar inte artikel 2 d. I den svenska strafflagstiftningen är bedräglig användning av ett betalningsinstrument som stulits eller olovligen tillgripits eller som är helt eller delvis förfalskat inte straffbelagt.

Lagstiftningen i sju medlemsstater (Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna och Förenade kungariket) följer nu artikel 2. Endast Finland och Frankrike har infört ny lagstiftning för att följa rambeslutet. Finlands strafflagstiftning har en bred definition av begreppet utgivning av förfalskade betalningsinstrument i bedrägligt syfte. Frankrike har förberett särskild lagstiftning för att iaktta dessa bestämmelser.

Artikel 3

Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Italien, Nederländerna, Spanien och Förenade kungariket har i sin strafflagstiftning uttryckligen infört den handling som skall straffbeläggas enligt artikel 3, medan det i den svenska strafflagstiftningen inte finns någon särskild bestämmelse som straffbelägger denna handling.

Artikel 4

Flertalet medlemsstater som har lämnat upplysningar till kommissionen uppfyller uttryckligen eller – som i de flesta fall – implicit sina skyldigheter enligt artikel 4. Sverige förefaller inte ha genomfört skyldigheterna enligt artikel 4. Frankrike håller på att förbereda en särskild åtgärd för att följa denna artikel.

Artikel 5

Alla medlemsstater som har svarat kommissionen har, i den mån de har kriminaliserat de handlingar som avses i artiklarna 2, 3 och 4, i sin strafflagstiftning allmänna bestämmelser om sådan medhjälp, anstiftan och försök som avses i artikel 5.

Många medlemsstater hänvisar i sina nationella bestämmelser om bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter till generella bestämmelser i sin nationella strafflagstiftning om medhjälp, anstiftan och försök. Vissa medlemsstater har generella bestämmelser som är (automatiskt) tillämpliga på förfalskningsbrott (det gäller exempelvis Finland, Irland, Italien, Spanien och Förenade kungariket). Den franska lagstiftningen nämner försök både i de allmänna bestämmelserna och i artikeln rörande det konkreta brottet, där det också föreskrivs särskilda påföljdsnivåer för försök.

Artikel 6

Artikel 6 om straffrättsliga påföljder har genomförts i ganska skiftande utsträckning.

Nästan alla medlemsstater som har svarat kommissionen har, eller kommer att ha när deras lagstiftning i detta avseende träder i kraft, uppfyllt skyldigheten i artikel 6 om att sådan tillverkning eller ändring av betalningsmedel som avses i artiklarna 2–4 skall vara belagd med straffrättsliga påföljder som är effektiva, proportionella och avskräckande. Eftersom den svenska lagstiftningen inte straffbelägger bedräglig användning av ett betalningsinstrument som stulits eller olovligen tillgripits eller som är helt eller delvis förfalskat och den spanska lagstiftningen inte straffbelägger ändring av betalningsinstrument, går det i de länderna följaktligen inte att utdöma någon påföljd eller besluta om utlämning avseende de brotten.

Preliminärt kan de straffrättsliga påföljder som kan ådömas i medlemsstaterna anses vara tillräckligt avskräckande med hänsyn till att samtliga de medlemsstater som har skickat in information till kommissionen har föreskrivit fängelse som (maximi)straff för de gärningar som avses i artikel 2. Sannolikheten för att de brottsliga handlingarna skall avslöjas, vilken typ av lagföring det är fråga om (obligatoriskt eller fakultativt åtal) och domstolarnas påföljdspraxis i varje medlemsstat har utan tvivel betydelse för hur påföljderna uppfattas, särskilt när det gäller huruvida de kan betraktas som avskräckande och effektiva.

Majoriteten av medlemsstaterna har, eller kommer att ha när de har avslutat sin lagstiftningsprocess, en lagstiftning som möjliggör utlämning vid brott som avses i artiklarna 2–4.

Om en medlemsstat kvalificerar en viss handling som ringa brott, vilket ger lindrigare straff, är utlämning ibland inte möjlig. Detta kan emellertid motiveras med att påföljder skall vara proportionella.

Artiklarna 7 och 8

Sju medlemsstater (Finland, Frankrike, Tyskland, Irland, Nederländerna, Sverige och Förenade kungariket) har infört lagstiftning varigenom juridiska personer kan ställas till ansvar för brott som avses i artiklarna 2–4 som begåtts till deras förmån av någon som har en ledande ställning inom den juridiska personens organisation. Dessa medlemsstater har även infört bestämmelser som innebär att en juridisk person kan ställas till ansvar när brister i övervakning eller kontroll från den juridiska personens ledning har möjliggjort ett sådant brott som avses i artiklarna 2–4.

Sex medlemsstater (Frankrike, Finland, Tyskland, Irland, Italien och Sverige) vilkas lagstiftning har trätt i kraft har föreskrivit en möjlighet att utdöma administrativa eller straffrättsliga böter och (ibland) andra åtgärder, t.ex. ett domstolsbeslut om tvångslikvidation eller administrativa eller handelsrättsliga påföljder.

Den nederländska lagstiftningen har ännu inte trätt i kraft. Spanien håller på att utarbeta lagstiftning för att helt och hållet följa artikel 7.

Av de svar som har skickats till kommissionen att döma verkar det som om flera medlemsstater anser att deras gällande lagstiftning till största delen redan överensstämmer med skyldigheterna i rambeslutet. Därför har det endast krävts vissa

klargöranden och tillägg till den nationella lagstiftningen. Det är beklagligt att vissa medlemsstater inte hade skickat in någon lagstiftning eller ännu inte genomfört rambeslutet när denna rapport utarbetades.

Bilaga I till

Kommissionens rapport baserad på artikel 14 i rådets rambeslut av den 28 maj 2001 om bekämpning av bedrägeri och förfälskning som rör andra betalningsmedel än kontanter²⁸

Tabell 1 : Översikt över bidragen från medlemsstaterna

Österrike	Svar 29.7.2003, ingen lagstiftning inskickad
Belgien	Svar 24.6.2003, inget genomförande behövs
Danmark	Inget svar
Finland	4.7.2003
Frankrike	13.6.2003
Tyskland	12.6.2003
Grekland	Svar 13.6.03, ingen lagstiftning inskickad
Irland	18.7.2003 och 25.11.2003
Italien	15.9.2003
Luxemburg	9.7.2003
Nederländerna	20.6.2003
Portugal	Inget svar
Sverige	3.7.2003
Spanien	4.7.2003
Förenade kungariket	8.7.2003

²⁸

EGT L 149, 2.6.2001, s. 1.